

- andrů Labe. – Zpr. geol. Výzk. v Roce 1996, 162–163. Praha.
– (1997c): Niva Labe mezi Nymburkem a Mělníkem. In: R. Květ (ed.): Niva z multidisciplinárního pohledu II. Sborník rozšířený

ných abstrakt k semináři konanému 14. 10. 1997 v Geotestu v Brně, 37–42. Brno.

Opravil, E. (1983): Údolní niva v době hradištní. Studie Archeol. ústavu v Brně. 1–79. Academia. Praha.

Český geologický ústav, Klárov 3/I/31, 118 21 Praha 1

Předběžné výsledky palynologického výzkumu Rybárenské slati

Preliminary results of palynological study of the Rybárenská slat mire

EVA BŘÍZOVÁ

(22-33 Kašperské Hory)

Palynology, Rybárenská slat mire, South Bohemia, Holocene

Úvod

V rámci grantového projektu M. Nováka (GA ČR č. 205/96/0370, úkol ČGÚ č. 6129) byla palynologicky vyhodnocena 0,38 m mocná svrchní části Rybárenské slati pro srovnání s dalšími metodami určujícími stáří humolitu a podmínkami jeho vzniku, a tím tak dokončována druhá část záměru projektu.

Rašeliniště Rybárenská slat se rozkládá z. od osady Modrava, s. od Cikánské slati, na Z, S a V je ohrazeno Roklanským potokem, na J Slatinným potokem, který ho zároveň odvodňuje. Nadmořská výška je v rozmezí 1011–1037 m. Okraje jsou postižené odvodněním a tudíž se zde mohly více rozšířit smrkové porosty (Dohnal et al. 1965).

Metodika

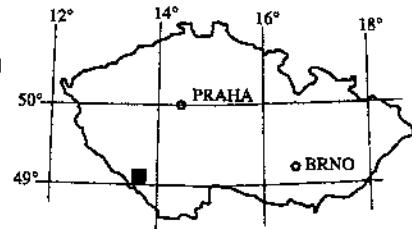
Palynologicky bylo analyzováno 19 vzorků svrchní části Rybárenské slati (č. 1–19).

Laboratorní zpracování: rozložení anorganické složky bylo provedeno macerací v HF ca 24 hodin (Overbeck 1958, Faegri et al. 1964). Organická část, hlavně celulóza, byla odstraněna Erdtmanovou acetolýzou (Erdtman 1943, 1954), získané sporomorfy se uchovávaly ve směsi etylalkoholu, glycerinu a destilované vody.

Mikroskopické zpracování: počítání jednotlivých objektů probíhalo na krycím skle o velikosti 22 x 22 mm; počet preparátů vzhledem k malé frekvenci pylových zrn dřevin AP (pro statistické vyhodnocení množství AP nad 500) u jednotlivých vzorků bylo 1–6 – celkem 59.

Skutečné počty sporomorf (viz tabulka 2 v závěrečné grantové zprávě – Břízová in Novák 1998) po procentuálním přepočtu byly podkladem pro konstrukci pylového diagramu, po předchozím vyloučení některých pylových zrn bylin (NAP) u některých vzorků z celkové sumy (AP + NAP = 100 %), protože by to znamenalo zkreslení konečných výsledků pylové analýzy místním ovlivněním ekosystémů širšího okolí (je to č. *Poaceae* a *Cyperaceae* v některých vzorcích).

Kromě pylových zrn a spor v mikroskopických biologic-

kých preparátech bylo zjištěno množství rostlinných tkání a mikroskopických živočišných zbytků.

Výsledky pylové analýzy

Na základě pylové analýzy byl profil Rybárenská slat (RS, Rybs) zařazen do mladší fáze mladšího subatlantika Xb (Firbas 1949, 1952). Byl datován metodou ^{210}Pb (Novák 1998) do rozmezí let 1847–1993 (vzorky 14–1, mocnost datovaného sedimentu 0,28 m). Na rozdíl od Krušných hor (rašeliniště Oceán – Břízová 1997) se zdá, že v této oblasti Šumavy je antropické ovlivnění mnohem starší a silnější, ale se zachováním větší přirozenosti lesa a do určité míry v souladu s přírodními zákony. Podobný vývoj vegetace byl již zjištěn zde na Šumavě na Jezerní slati (Břízová 1996, Vile et al. 1995), Černém a Čertově jezeře (Břízová 1992a,b, 1995, 1996, Veselý et al. 1993) a rašeliništi ve 1200 m n. m. (Brande 1995) na j. svahu Plechého (1379 m n. m.). Zalesnění území je mnohem příznivější zde na Šumavě než v Krušných horách. Na podkladě vývoje vegetace zjištěného pylonaliticky lze profil rozdělit na 4 zóny:

1. báze profilu (?1650–?1817 nedatováno), mocnost 0,3–0,38 m
2. 1847–1942, mocnost 0,22–0,28 m
3. 1953–1989, mocnost 0,08–0,2 m
4. 1990–1993, mocnost 0–0,06 m.

V celém profilu se dřevinná složka pohybuje s většími či menšími výkyvy, nelze hovořit o odlesnění jako v Krušných horách, ale pestrost lesních společenstev je malá, výraznou převahu má pouze smrk (*Picea*) a částečně i borovice (*Pinus*), v tomto případě se jedná pravděpodobně o typy rašelinné: kleč (*Pinus mugo*) nebo blatku (*Pinus uncinata*).

Z pylového spektra lze vyčistit i míru, způsob a dobu hospodaření na Šumavě a jak se projevily 2 vlny vysídlení r. 1939 a 1945 na vegetačním složení.

Přírodní prostředí je výrazně méně negativně narušené než je tomu v Krušných horách. Do r. 1925–1942 jsou patrné značné hospodařské vlivy (důkazy: hlavně pylová zrna

bylin a keřové patro indikují tyto činnosti). Po roce 1942–1990 jsou stopy hospodářské aktivity postupně tlumeny a částečně i mizí.

Literatura

- Brande, A. (1995): Pollenanalysen zur Bestandesgeschichte der Hochlagenwälder am Plöckenstein (Böhmerwald). Pollen analyses on the history of high altitudinal woodlands on Mt. Plöckenstein (Bohemian Forest). – Cbl. ges. Forstwes., 182/1, 1–17. Austria.
- Břízová, E. (1992a): Význam pylové analýzy pro rekonstrukci vývoje vegetace během posledních 2 tisíciletí. In: E. Růžičková - A. Zeman (eds.): Využití přímých a nepřímých dat k rekonstrukci klimatu během posledních 2 tisíciletí. Abstrakta. Pracovní setkání řešitelů projektu PAGES (Stream I) v ČR. Mezioborové informace o výsledcích výzkumu, 2–3. Praha.
- (1992b): Poznámky k rekonstrukci vývoje vegetace Šumavy v holocénu. In: S. Kučera - E. Pecharová et al. (eds.): Plán péče o Národní park Šumava. – Správa Národního parku Šumava, Vimperk.
- (1995): Palynologický výzkum na Šumavě (Palynological research in the Šumava Mountains). In: J. Jeník - E. Jelínková - L. Soukupová (eds.): Geo-bio-diverzita Šumavy: Trilaterální výzkum, ochrana a management hraničního pohoří (Geo-bio-diversity of the Bohemian/Bavarian Forest: Trilateral research, conservation and management of the frontier mountains), 5. Praha.
- (1996): Palynological research in the Šumava Mountains (Palynological výzkum Šumavy). – Silva Gabreta, 1, 109–113. Vimperk.
- (1997): Předběžné výsledky palynologického výzkumu rašelinště Oceán (Preliminary results of palynological study of the Oceán peat bog). – Zpr. geol. Výzk. v Roce 1996, 163–164. Praha.
- (1998): Pylová analýza rašelinště Oceán (Krušné hory) a Rybárenská sláv (Šumava). In: M. Novák (ed.): Zavedení datování olova ^{210}Pb v ČR. Užití kombinace starší biogenních sedimentů s hodnotami delta ^{13}C , ^{15}N , ^{34}S jako interpretativního nástroje v ekologii. – Grantový projekt GA ČR č. 205/96/0370. MS Čes. geol. úst. Praha.
- Dohnál, Z. et al. (1965): Československá rašelinště a slatinště. Academia Praha.
- Erdtman, G. (1943): An introduction to pollen analysis. New York.
- (1954): An introduction to pollen analysis. Waltham (USA).
- Faegri, K. et al. (1964): Textbook of pollen-analysis. Copenhagen.
- Firbas, F. (1949, 1952): Spät- und nachheiszeitliche Waldgeschichte Mitteleuropas nördlich der Alpen. – I. Allgemeine Waldgeschichte. II. Waldgeschichte der einzelnen Landschaften. Jena.
- Overbeck, F. (1958): Pollenanalyse quartärer Bildungen. In: H. Freud et al.: Handbuch der Mikroskopie in der Technik. – 325–410. Frankfurt a. Main.
- Veselý, J. et al. (1993): The history and impact of air pollution at Čertovo lake, southwestern Czech Republic. – J. Paleolimnology, 8, 211–231. Belgium.
- Vile, M. A. - Novák, M. J. V. - Břízová, E. - Wieder, R. K. - Schell, W. R. (1995): Historical rates of atmospheric metal deposition using ^{210}Pb dates Sphagnum peat cores: corroboraton, computation, and interpretation. – Water, Air and Soil Pollution, 79, 1–4, 89–106. The Netherlands.

Český geologický ústav, Klárov 3/131, 118 21 Praha 1

Několik poznámek k pylové analýze jezerních sedimentů v Krkonoších (Wielki Staw, Polsko)

Comments on the pollen analysis of the lake sediments in the Krkonoše Mountains (Wielki Staw lake, Poland)

EVA BŘÍZOVÁ

Palynology, Wielki Staw lake, Krkonoše Mts., Poland, Holocene

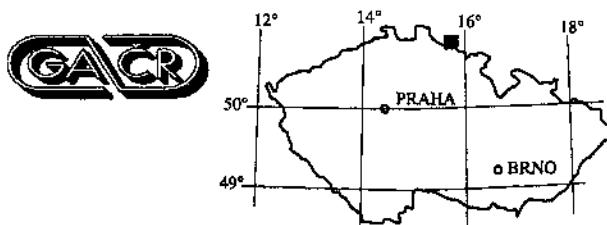
Úvod

V rámci grantového projektu J. Hrušky (GA ČR č. 205/96/0933, úkol ČGÚ č. 6131 – Paleolimnologická rekonstrukce preindustriálních acidobazických vlastností povrchových vod postižených antropogenní acidifikací) probíhá palynologické zpracovávání jezerních sedimentů krkonošského jezera Wielki Staw.

Metodika

Z 34 odebraných vzorků bylo pro nadměrné množství nevýznamných sporomorf zatím analyzováno pouze 12.

Laboratorní zpracování proběhlo obvyklou metodou (macerace v HF, upravená Erdtmanova acetolýza – Erdtman 1943, 1954; Faegri et al. 1964; Overbeck 1958), zís-

kaná pylová zrna a spory jsou uchovávány ve směsi etylalkoholu, glycerinu a destilované vody.

Mikroskopické zpracovávání probíhá prozatím na jednom preparátu pro jednotlivé vzorky (AP nad 500 pylových zrn). Podrobnější vyhodnocení, srovnání s dalšími profily (např. Břízová 1995, 1996, 1997, Vile et al. 1995) a sestavení pylového diagramu bude provedeno v následujícím roce.

Předběžné výsledky pylové analýzy

Na základě zatím dřížich výsledků lze profil předběžně zařadit do mladšího subatlantika (X; Firbas 1949, 1952). Sedi-